

KTD/1SPP1 2021/2022

Studium provozovací praxe

3. přednáška, 25/10/2021

Kydlicekj@gmail.com
www.jakubkydlicek.com

- Afektová teorie
- Musica poetica
- Artikulace, rétorika
- Tance
- (Ladící systémy)

Schéma vývoje klasifikace hudby

Antika

musica mundana

(hudba sfér)

musica humana

(hudba lidského těla a
ducha)

musica intrumentalis

(znějící hudba)

Středověk

Septem artes liberales:

trivium

gramatika

dialektika (logika)

rétorika

quadrivium

aritmetika

geometrie

astronomie

hudba

Renesance

- rétorika

- poetika

- hudba

musica naturalis (theoretica)

- *mundana*

- *humana*

musica artificialis

- *instrumentalis*

- *vocalis*

Baroko

*musica theoretica (naturalis a
speculativa)*

musica practica (artificialis)

- *ars cantus*

(- *musica poetica*)

musica poetica

Hudební rétorika a afetky- prameny

- kosmologická koncepce hudby (Boethius 480-524 n. l.)
- Luther: *Didaktická a přesvědčivá moc hudby* ()
- Burmeister: *Musica Poetica* (1606)
- Descartes: *Les Passions de l'amé* (1649)
- Kircher: *Musurgia Universalis* (1650)
- Bernhard: *Tractatus* (asi 1660)
- Mattheson: *Der Volkommene Capellmeister* (1739)

Musica poetica

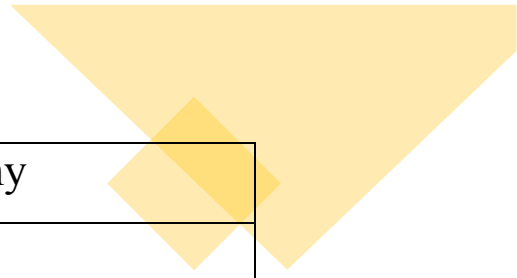
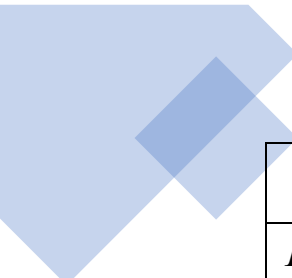
Základem koncepce musica poetica byl pokus identifikovat a definovat existující hudební fenomény a prostředky terminologií vypůjčenou z rétoriky. Musica poetica nevyhledávala rétorické metody a prostředky, aby následně vytvářela analogické hudební formy. Primárním bodem orientace jejích představitelů byly existující hudební výraz nebo forma, které měly být analyzovány, aby se mohly identifikovat jejich složky a umožnily tak dostupnost jak pro pedagogické, tak pro umělecké účely (Bartel, 1997).

Affektenlehre

- Z roku 1525 první doložená německá forma latinského *affectus* označuje emocionální pochod, jehož vnější stránky jsou tělesně viditelné a projevují se jako Effekt neboli Effectus (Braun, W.: Affekt. In Die Musik in Geschichte und Gegenwart, Kassel: Basel, 1994, Sachteil, I. díl, str. 31)
- „*muovere l'affetto del anima*“ (G. Caccini)
- Johann Mathesson: *Lehre de Affectibus*, *Affecten-Lehre*, *Lehre de Affectibus* (Critica musica (1722, 1725), Der musicalische Patriot (1728), Der Vollkommene Capellmeister (1739)).

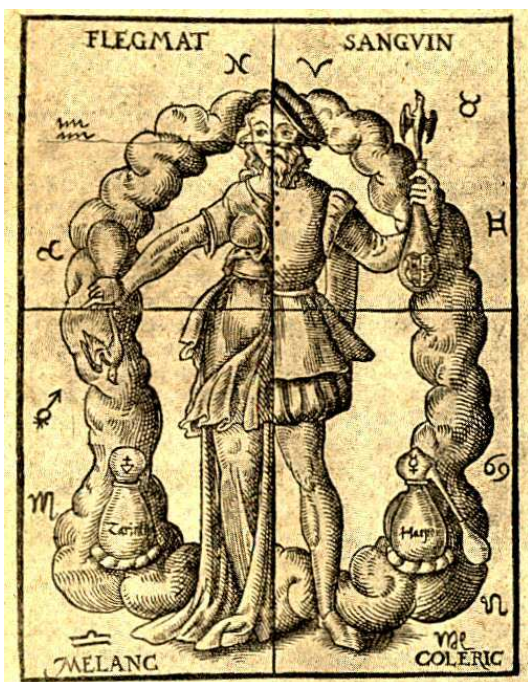
Athanasius Kircher rozlišuje tři kategorie afektů – *radostné*, *zbožné* a *smutné*
(všechny ostatní afekty vznikají z těchto tří základních)

<i>Amor</i> (láska) kombinace touhy a radosti	proměnlivé, mírné tempo, rytmus někdy rychlý a pomalý	kontrastní intervaly odrážející touhu a radost
<i>Luctus seu Planctus</i> (smutek nebo truchlení)	pomalé tempo	půltóny a nepravidelné intervaly, průtahy a disonantní harmonie
<i>Laetitia et Exultatio</i> (radost a jásot)	rychlé tempo, hlavně třídobý takt, rychlejší	klesající či stoupající konsonance, málo disonancí a

	tance	synkop, vyšší polohy
<i>Furor et Indignatio</i> (hněv a rozhořčení)	rychlé tempo	disonance
<i>Commiseratio et Lacryma</i> (lítost a nářek)	pomalé tempo	malé intervaly, hlavně malé sekundy
<i>Timor et Afflictio</i> (strach a bolest)	mírné tempo	drsné harmonie
<i>Praesumption et Audacia</i> (troufalost a odvaha)		virtuózní přednes
<i>Admiratio</i> (obdiv a úžas)	záleží na vztahu hudby a textu	

Takt 44/2

Tenor

Quintus

Altus

Continuo

Et hi tres u - num sunt

Et hi tres u - num sunt

Et hi tres u - num sunt

Et hi tres u - num sunt

Temperamenty byly rovněž spojovány s barvami, kovy, pěveckými hlasy apod.:¹

Soprán	oheň	zlatá	zlato	cholerik
Alt	vzduch	modrá	stříbro	sangvinik
Tenor	voda	bílá	zinek	flegmatik
Bas	země	černá	olovo	melancholik

(G. Carissimi: *Historia Ionae*)

53 **No 5 Historicus (Altus)**

Et cum pro-ces - sis - set in ma - re, ex - ci - ta - vit Do - mi - nus pro - cel - lam ve - he -

This musical system begins at measure 53. The treble clef staff is in common time (C) and contains a melodic line with eighth and sixteenth notes. The lyrics are written below the staff. The bass clef staff contains a single whole note in the first measure, which then rests for the remainder of the system.

56

men-tem in spi - ri - tu tem-pe-sta - tis.

This musical system begins at measure 56. The treble clef staff features a more active melodic line with many sixteenth notes. The lyrics are written below the staff, with 'tem-pe-sta' underlined in red. The system concludes with a double bar line. The bass clef staff provides harmonic support with a few notes and rests.

206 **No 15 Jonas**

8 'Tol - li - te me et mit - ti - te in ma - re! tol - li - te me et mit - ti - te in ma - re!

210

8 et ces - sa - bi - tem - pe - stas i - sta. Sci - o e - nim e - go,

226 **No 17 Historicus (Bassus)**

Et prae - pa - ra - vit Do - mi - nus ce - tum gran - dem, ut de - glu - ti - ret

230

Jo - nam, qui de ven - tre ce - ti o - ra - vit ad De - um su - um et di - xit:

8

'Ab - je - ctus sum a con - spe - ctu o - cu -

266

8 lo - rum tu - o - rum ac - cen - sus est fu - ror tu - us et con - tra me tem -

270

8 pe - stas or - ta est, et

	Guido z Arezza (asi 991-1050)	Adam Fulda (1445-1505)	Juan de Espinoza Medrano³ (1632-1688)	Gioseffo Zarlino
Modus	Afekt a charakter			
Dórský	vážný	jakýkoliv pocit	šťastný, krotící vášně	trochu smutný
Hypodórský	smutný	smutný	vážný a plačtivý	plačtivý, pokorný
Frygický	mystický	prudký	podněcující zlost	žalostný
Hypofrygický	harmonický	jemný	podněcující rozkoš, zmírňující divokost	vhodný pro milostná témata
Lydický	šťastný	šťastný	šťastný	přináší radost
Hypolydický	zbožný	zbožný	plačtivý a zbožný	zbožný a plačtivý
Mixolydický	andělský	mladický	spojující radost a smutek	lascivní a veselý, ale ne příliš
Hypomixolydický	dokonalý	znalý	velmi šťastný	líbezný a něžný

Charakter tónin

	Marc-Antonie Charpentier (asi 1643–1704) ¹ <i>Régles de composition</i> Paris, 1690	Johann Mattheson (1681 – 1764) <i>Das Neu-eröffnete Orchestre</i> Hamburg, 1713	Christian Schubart (1739 – 1791) ² <i>Ideen zu einer Ästhetik der Tonkunst</i> Wien, 1806
Tónina	Afekt a charakter		
C dur	Veselý a bojovný.	Drzý a troufalý. Radovánky. Dává volný průběh své radosti.	Dokonale čistý. Její charakter je nevinnost, jednoduchost, naivita. Event. rozkošně něžná mluva dětí.
c moll	Temný a nejasný.	Zejména milý, šarmantní, ale také smutný, zarmoucený. Přináší snadno únavu. Žal nebo mazlivý pocit.	Projev lásky a současně nářku nad nešťastnou láskou. Všechno soužení, toužení, vzdychání láskou nemocné duše je ukryto v této tónině. Pouze neobvyklé charaktery a pocity mohou být vzbuzeny toto tóninou.
cis moll			Nárek kajícího. Intimní rozhovor s Bohem.
Des dur			Lascivní tónina zvrhávající se v zármutek a extázi. Neumí se smát, ale může se usmívat, neumí skučet, ale může alespoň předvést grimasu pláče.

D dur	Radostný a velmi bojovný.	Ostrý, jiskrný, živý neústupný, zarputilý, hlučný, rozmarný, bojovný, povzbudivý, event. jemný. Trubky a bubny.	Tónina vítězství, Aleluja, křiku války a radosti z vítězství. Proto jsou v této tónině skládány přitažlivé symfonie, pochody, písně k svátkům a nebesa opěvující sbory.
d moll	Vážný a zbožný.	Pobožný, klidný, slavnostní, příjemný, spokojený, event. zábavný, ne skákavý ale plynulý.	Melancholická ženskost, trápení.
Es dur	Krutý a přísný.	Velmi patetický. Nikdy vážný, plačtivý nebo	Zbožné chování, intimní konverzace s Bohem. Svými
		bouřlivý.	třemi „b“ vyjadřuje Svatou trojici.
es moll	Hrozivý, děsivý.		Pocit úzkosti, zmatků duše, beznaděje. Každé leknutí, každé zachvění třesoucího se srdce dýchá z této tóniny. Kdyby duchové mohli mluvit, jistě by promlouvali tóninou es moll.
E dur	Hádavý, křiklavý.	Zoufalý a smrtelný smutek, zoufalá láska. Fatální oddělení těla od duše. Ostrý, nutkavý.	Hlučné nadšení. Usměvavá radost, ale bez naplněné rozkoše.
e moll	Zženštilý, milostný a uplakaný.	Hluboké zamyšlení. Zmatek a zármutek, je to způsob doufání v útěchu, několik věcí rychlých, nikoliv veselých.	Projev lásky nevinné ženy. Nářek bez pláče doprovázený málo slzami.

F dur	Zuřivý a vznětlivý.	Velkodušnost, jistota, pevnost, láska, síla, lehkost. Dovede nejlépe vylíčit počestnost.	Vlídnost a odpočinek.
f moll	Temný a plačtivý.	Strach srdce. Odevzdaně a mírně, ale také hluboce a zatěžkaně. Pochybnost. Produkuje určitou černou melancholii a zoufalství, ponořuje posluchače do „šedi“ a vytváří v nich pocit mrazení.	Hluboká melancholie, deprese, malátnost, touha smrti.
Fis dur			Vítězství nad potížemi.. Svobodný vzdech úlevy nad překonanými překážkami. Jako když člověk svobodně odpočívá na vrcholu kopce
fis moll		Velké starosti, spíše teskné a milostné. Někdo opuštěný, osamělý, misanthrop.	Nejasný tón. Trhá vášně jako hašteřivý pes šaty. Jejím jazykem jsou zášť a nespokojenost.
G dur	Sladce veselý.	Hodně výřečný, brilantní.	Vše vesnické, idylické a lyrické. Každá klidná a spokojená vášně lidského srdce může být vyjádřena touto tóninou. Pramení z poznání upřímného přátelství a věrné lásky.

g moll	Vážný a velkolepý.	Je téměř nejhezčí ze všech tónin. Může vyličit vážnou nebo bývalou lásku, ale dodává také grácii a šarm.	Nespokojený, neklidný, trápící se nevydařenými plány. Skřípání zubů ve špatné náladě. Jedním slovem
		Věci něžné, mírné stíznosti a radosti. G moll je mimořádně flexibilní.	zlost a nechuť.
gis moll			Mrzutý, nabručený, který má sevřené srdce až do úplného zadušení. Barva této tóniny vyjadřuje usilovný boj s potížemi.
As dur			Tónina hrobníka, smrti, hniloby, rozsudku. Ve svém rozsahu má taky věčnost.
A dur	Radostný a vesnický.	Tónina musí proniknout. Bezprostředně září a spíše vášněmi plačtivými a smutnými než veselými.	Tato tónina vyjadřuje nevinnou lásku, radost z naděje, že spatříme milovaného člověka, se kterým jsme se museli odloučit. Mladická radost, důvěra k Bohu.
a moll	Mírný a naříkavý.	Styl okázalý a vážný, ale také vede k lichocení. Od přírody velmi mírná tónina, trochu plačtivá, úctyhodná, tichá, pobízející ke spánku. Může být použita k probuzení všech vášní.	Povaha oddané ženy vlídné povahy.

B dur	Velkolepý a radostný.	Zábavný a okázalý. Event. také skromný. Může najednou přejít do „velkolepého“ nebo „roztomilého“. <i>Ad ardua animam elevat.</i>	Veselá láska, čisté svědomí, naděje v lepší svět.
b moll	Temný a hrozivý.		Starobylé stvoření často oděné v roucho noci. Je často mrzuté a jen zřídka nabývá vlídného výrazu. Vysmívá se Bohu a celému světu, protože je nespokojeno samo se sebou a se vším okolo. V této tónině zaznívá příprava na sebevraždu.
H dur	Drsný a plačtivý.	Charakter nepříjemný, tvrdý a nelibý a navíc ledasco zoufalého.	Silně zabarvený, oznamuje divoké vášně tvořené nejoslnivějšími barvami: hněv, zuřivost, žárlivost, šílenství, zoufalství.
h moll	Osamělý a melancholický.	Divný, pochmurný a melancholický, proto se také objevuje tak zřídka. A snad také proto ji staří	Trpělivost a tiché vyčkávání, vztahuje se k jisté odevzdanosti na vůli Boha.
		Řekové vykazali ze svých chrámů.	

Johann Mathesson: pokus o charakteristiku tanců

<i>La Menuet:</i> (mírné tempo, ve třídobém taktu)	Není jiného vhodného afektu než umírněné veselosti (<i>mässige Lustigkeit</i>).
<i>Gavotta:</i> (mírné tempo, zpravidla ve čtyřdobém taktu)	Hlavním afektem je skutečná jásavá radost (<i>jauchzende Freude</i>).
<i>Bourrée:</i> (živý, v sudém taktu)	Jeho pravým charakterem je spokojenost (<i>Zufriedenheit</i>), zároveň něco bezstarostného a klidného (<i>etwas unbekümmertes oder gelassenes</i>), trochu nedbalého (<i>nachlässiges</i>), pokojného (<i>gemächliches</i>), ale rozhodně nic nepříjemného (<i>unangenehmes</i>).
<i>Rigaudon:</i> (rychlé tempo, v sudém taktu)	Jeho charakter je tvořen jakoby z „hravého žertu“ (<i>tändelnden Schertz</i>).
<i>La marche:</i> (pochod, nejčastěji ve dvoudobém nebo čtyřdobém taktu, <i>alla breve</i>)	Obsahuje něco heroického (<i>heldenmüthiges</i>) a nebojácného (<i>ungescheutes</i>), přesto není divoký a uspěchaný (<i>wildes oder lauffendes</i>).

<i>Polonaise</i> : (třídobý takt, mírné tempo, slavnostní ráz)	Je vhodná pro text obsahující upřímnost (<i>Offenherzigkeit</i>) a volnost (<i>freies Wesen</i>).
<i>Anglaise</i> : (rychlé tempo)	Hlavním afektem je svéhlavost (<i>Eigensinn</i>).
<i>Le Passepied</i> : (rychlé tempo, v lichém taktu)	Jeho charakter je velmi blízký lehkomyšlnosti (<i>Leichtsinnigkeit</i>), ale nalezneme v něm rovněž jistý neklid (<i>Unruhe</i>) a vrtkavost (<i>Wanckelmüthigkeit</i>).
<i>Rondeau</i> :	V rondu vládne statečnost (<i>Standhaftigkeit</i>) či dokonce trvalá důvěra (<i>festes Vertrauen</i>).
<i>Sarabanda</i> : (volného tempo, třídobý takt)	Nevyjadřuje žádné jiné afekty než ctižádost (<i>Ehrsucht</i>).
<i>Courante</i> : (mírně rychlé tempo a třídobý takt)	Afekt, jenž by měl z <i>courante</i> vycházet, by měla být sladká naděje (<i>süsse Hoffnung</i>), neboť je v něm něco odvážného, vytouženého a rovněž něco potěšujícího.
<i>Allemande</i> : (v tříčtvrtečním taktu a rychlém tempu.	Má podobu spokojeného a radostného ducha (<i>zufrieden und vergnügt Gemüth</i>), který si libuje v dobrém řádu a klidu.

-
- Na konci II. dílu své knihy *Der Vollkommene Capellmeister* (1739) připisuje Mattheson specifické afekty také jednotlivým instrumentálním formám, především francouzským tancům, které byly beztak často charakterizovány jako součást dvorních baletů. V předehrách (Overture suite) je „princip radosti“ označován nadpisy jako *Joie* (radost), *Réjouissance* (veselost), *Allegresse* (radost), *Badinage* (žertování), *Complaisance* (zalíbení) nebo *Les Plaisirs* (potěšení). Koznačení opačného pólu k radosti - nářek (*Plainte*) bylo v této převážně optimisticky naladěné době jen málo příležitostí.

Hudebně-rétorické figury (*Figurenlehre*)

Název, druh	Rétorika	Hudba	Afekty	Příklady
Accentus, Superjectio, A, PR	<i>hyperbola</i> (Susenbrotus) Když řeč přesahuje pravdu, aby vzniklo přehnané nebo naopak úmyslné zmírnění.	Předcházející nebo následující vyšší nebo nižší sousedící tón, obvykle přidáný k napsanému tónu interpretem.	pohrdavý, umíněný, domýšlivý, arogantní, lítostivý, ponížený ¹	<i>Accentus</i> je v tomto příkladu krátký dodatečný tón přidáný o stupeň výše k prvním dvěma tónům oddělených kvintou intervalem, v následujícím příkladu ozdobení slova „ <i>beugen</i> “ (klanět se) (Mattheson): ²

Abruptio T¹	-	náhlé a neočekávané přerušení v hudební kompozici	Příklad vhodného textu: „Touha po hříšnosti musí přestat.“ (Kircher) Takový vzorec v melodii, kdy věta je zcela nečekaně a na neočekávaném místě přerušena, jako např. ve třetím taktu následujícího příkladu (Koch): The image shows a musical score for two staves, likely piano and violin. The tempo is marked 'Allegro.' The key signature has one sharp (F#). The score consists of two systems. The first system has two measures. The second system has two measures. In the third measure of the second system, the melody is abruptly interrupted by a double bar line, illustrating the concept of 'Abruptio'.
---	---	---	---

Anabasis PR	-	Stoupající hudební pasáž,	povznášející, vysoké a	Vhodná „afektová slova“: stát, běžet, tančit, propast, odpočívat, zpívat, nebe, peklo, hory atd. (Nucius).
		která vyjadřuje stoupající nebo zvedající se myšlenky nebo afekty.	vznešené afekty	
Anaphora, Repetitio MR, PR	zopakování slova nebo skupiny slov na začátku následující věty nebo souvětí	1. zopakování basové linky, základní bas, 2. zopakování úvodní fráze nebo motivu v několika následujících pasážích, 3. obecná repetice	prudké afekty, jako zuřivost nebo opovržení (Kircher)	Vhodný text: “Oslavuj Pána/oslavuj Jeho, celý světe/ oslavuj Jeho a zpívej.” (Ahle) „...Již představený melodický úsek je zopakován na začátku několika následujících frází, čímž je vytvořen vztah mezi nimi“ (Mattheson) ¹ :

39

scen _____ - dit co - ram me.'

42

No 4 Historicus (Cantus)

Au - di - vit Jo - nas vo-cem Do - mi -

44

ni et ti - mu - it ti - mo - re ma - gno et de-scen - dit in na - vim e - un - tem in

49

Thar-sim, ut fu _____ - ge-ret et e - ri - pe-ret se a fa - ci - e Do - mi - ni.

Catabasis PR	-	Klesající hudební pasáž, která vyjadřuje klesající, pokorné nebo negativní obrazy a afekty.	afekty ponížení, pokory, apod.	Příklad vhodných textů: „Jsem hluboce ponížen.“ „Život klesl do pekla.“ (Kircher)
-------------------------------	---	---	-----------------------------------	--

226 **No 17 Historicus (Bassus)**

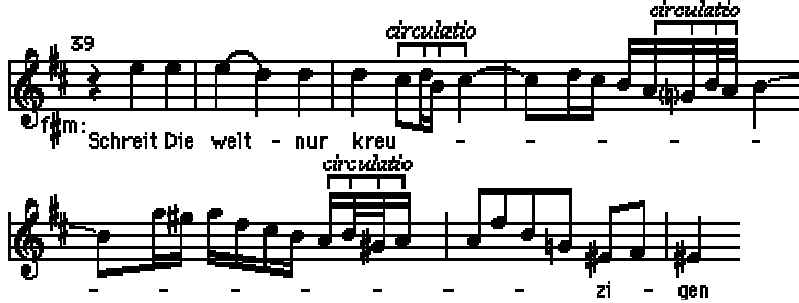
Et prae-pa - ra - vit Do - mi - nus ce - tum gran - dem, ut de - glu - ti - ret

The musical score is written for Bassus in C major, 4/4 time. The melody is on a single staff with a bass clef. The lyrics are written below the staff. A red line is drawn under the melody for the phrase 'ut de - glu - ti - ret'.

230

Jo - nam, qui de ven - tre ce - ti o - ra - vit ad De - um su - um et di - xit:

The musical score is written for Bassus in C major, 4/4 time. The melody is on a single staff with a bass clef. The lyrics are written below the staff. A red line is drawn under the melody for the phrase 'o - ra - vit ad De - um su - um'.

Circulatio Útvar	-	řada obvykle osmi tónů v	Hudební pasáž, ve které se hlasy	Příklad vhodného textu: „Povstanu a obklíčím město.“ (Kircher) <i>Circolo mezzo</i> odpovídá útvaru, kde noty opisují půlkruh
vytvořený ze dvou opačných <i>circuli mezzi</i> (skládá se ze čtyř tónů a vizuálně reprezentuje tvar půlkruhu). PR		kruhovém nebo sinusovém uspořádání	pohybují v krouživém pohybu a slouží k vyjádření slov s krouživým pohybem nebo obsahem. (Kircher) Ekvivalent kruhu nebo reprezentace Boha či slunce („které také vychází, zapadá a vrací se vždy	(Mattheson): ¹ <i>Circulatio</i> nad slovem <i>kreuzigen</i> (ukřížovat) nalezneme v Bachových kantátách mnohokrát, jako např. v kantátě <i>Himmelskönig, sei willkommen</i> (BWV 182, 6. věta, tenorová árie, takty 39-45) (Timothy A. Smith) ² :

Dubitatio¹ PR	Latinský ekvivalent řeckého termínu <i>aporia</i> („uvažování, rozvažování“), když jsme na pochybách, jak nejlépe něco udělat (často zahrnuje	záměrně nejednoznačný rytmický nebo harmonický vývoj	posluchačova nejistota ohledně vývoje hudby a konečného závěru	<i>Dubitatio</i> značí určitý nejistý cit. Hudebně je možno ho vyjádřit dvěma způsoby: „nerozhodnou“ modulací nebo prodloužením určitého bodu v hudbě (Forkel):
---	---	--	--	---

Exclamatio, Ecphonesis PR	v rétorice latinský termín odpovídající řeckému termínu <i>ecphonesis</i> odpovídající emocionálnímu zvolání	hudební zvolání, obvykle spojené se zvoláním v textu	1. rozrušený výkřik 2. výkřiky údivu, nebo různé druhy touhy, prosby, strachu 3. opravdový výkřik pramenící ze zděšení a zoufalství	Např. stoupající malá sexta v textu „Ó jaká bolest!“ (Vogt) Skladatel by měl rozlišovat mezi třemi typy této figury: - první je tvořen úžasem, radostným výkřikem, či povzbuzujícím příkazem; vždy převládá afekt radosti, což vyžaduje živé, briskní vyjádření, obzvláště vhodné jsou velké a „skákající“ intervaly; - druhý typ zahrnuje všechny druhy touhy a prosby, strachu i hrůzy; k reprezentaci strachu jsou vhodné neobvyklé intervaly, hned malé, hned velké, pro vyjádření strachu jsou zase vhodné rychlé tóny; - třetí typ je opravdovým výkřikem pramenícím ze skutečného zděšení, děsu a krutosti, tento divoký charakter nejlépe vyjádří intervaly znějící zároveň disharmonicky, jako např. malé a velké tercie (Mattheson) ¹ Dost příkladů této figury popsané jako skok o malou sextu nahoru najdeme v Bachových Matoušových pašijích – <i>Du lieber Heiland</i> <i>du; Ach nun ist mein Jesus hin; Erbarme dich</i> (Schmitz) ² .
--	--	---	--	---

Interrogatio PR		hudební otázka tvořená pauzami, vzestupem na konci fráze nebo melodie či		Skladatel musí rozlišovat mezi otázkami figurativními a skutečnými. Figurativní, se kterými se většinou setkáme v poezii, jsou zpravidla charakterizovány zvednutím hlasu. Skutečné otázky, jejichž hlavním znakem je pochybování, by měly být v hudbě vyjádřeny nedokonalými konsonancemi na konci otázky bez zvednutí melodie na konci fráze. V jedné ze svých árií takto
		nedokonalými nebo frygickými kadencemi		Gasparini vyjadřuje otázku <i>Cur non credis?</i> (Proč nevěříš?) (Mattheson) ¹ :

Passus Duriusculus ² tvrdý, drsný – <i>duriusculus</i> , krok nebo pasáž – <i>passus</i>		neobvyklý chromatický postup v rozsahu kvarty či jiné disonanční	lítostivé afekty	Secunda abundans. Tertia deficiens.
--	--	--	------------------	---

Saltus Duriusculus D, PR	-	disonantní skok	lítostivé a patetické afekty	Skok malé sexty, zmenšené kvarty (stoupající i klesající) a kvinty (pouze klesající) a zmenšené septimy (pouze klesající) (Bernhard).¹ Celá druhá věta Vivaldiho „Le Quattro Stagioni“ je rovněž plná disonantních figur, jako např. <i>saltus duriusculus</i>, zde je to melodický skok o zvětšenou septimu (Bugalová)²:
---	---	-----------------	---------------------------------	---

Suspiratio, Stenasmus T, PR	-	Hudební vyjádření <i>povzdechu</i> pauzou, patří do druhé skupiny	vyjádření afektů vzdychání nebo toužení	Příklad vhodného textu: „Tak jako lesní zvířetouží po vodě v potocích, tak také moje duše prahne po Tobě, můj Bože.“ (Kircher) Místo prvního delšího tónu je dána pauza polovičního trvání a tón stejného trvání jako dva následující (Printz):
--	---	---	---	---

Tirata A, PR	-	rychlá škálovitá pasáž v rozsahu od kvarty po oktávu či více	Může mít i text vyjadřující či afektivní roli; Mattheson ji přirovnává ke střele (<i>Schuss</i>) nebo hodu oštěpem (<i>Pfeilwurf</i>).	Ve 44. taktu 1. koncertu <i>La Primavera</i> se vyskytuje poznámka „Prší“ a část sonetu „Náhle se obloha zatáhla černým pláštěm, blesky a hromy zvěstují příchod jara“: zde je použita amplifikace vyjadřující zvuky deště a <i>tirata perfecta</i> , stupnicový běh představující blesky (Bugalová) ¹ :
-------------------------------	---	---	--	--

Zdroje pro praktické užití:

- BARTEL, Dietrich, *Musica poetica: Musical-Rhetorical Figures in German Baroque Music*. U of Nebraska Press, 1997
- SCHÜLLEROVÁ, Sylvie, *Afektová teorie a hudebně rétorické figury*, Brno, 2006

Úkol pro příště:

- Vezměte libovolnou skladbu ze 17.-18.st a analyzujte ji z pohledu výskytu rétorických figur, promyslete afekt (zejm. s ohledem na tóniny, mody etc.), doneste na příští seminář
- Instrumentalisté si donesou svůj nástroj (pokud ne, budou zpívat) a všichni ladičku (z aplikací možno např. Piascore či Gstrings, z mechanických např. Korg OT-120)